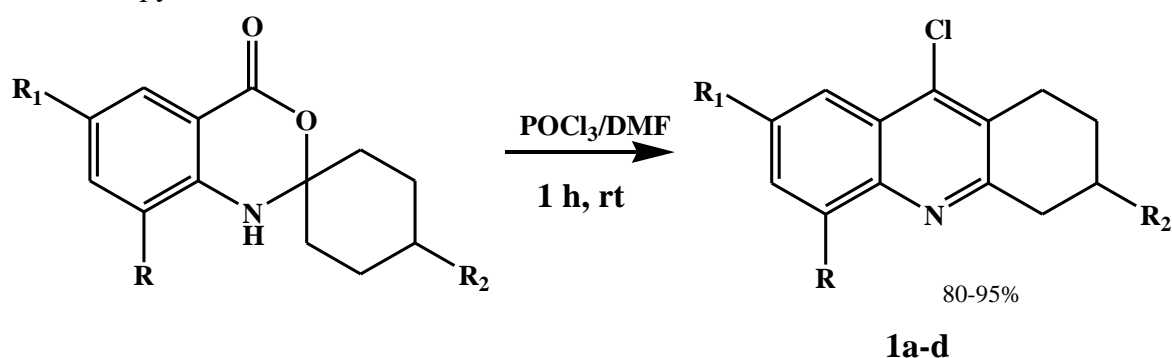

СИНТЕЗ НОВИХ ПОХІДНИХ СУКЦИНІМІДІВ ФУНКЦІОНАЛІЗАЦІЄЮ 9-ХЛОРАКРИДИНІВ ПО sp^3 С-Н ЗВ'ЯЗКУ N-АРИЛМАЛЕІМІДАМИ

Сметанін М.В., Варениченко С.А., Залізна К.В., Фарат О.К., Марков В.І.

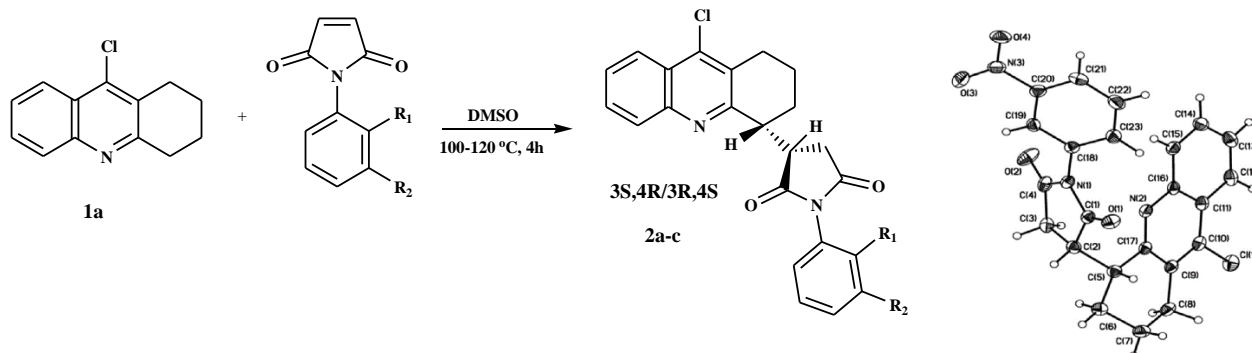
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», м. Дніпро, Україна
smetanin.nikolay13@gmail.com

Електрофільне перегрупування гемінальних 3,1-бензоксазинів під дією реагенту Вільсмайєра-Хаака – новий одностадійний шлях синтезу похідних 9-хлоракридинів **1a-d** з хорошими виходами [1-2]. Загально відомо, що хімія акридинів перспективна через біологічну активність сполук даного класу. Наприклад, гідроакридини **1a-c** являються ключовими інтермедіатами у синтезі мономерних та димерних похідних Такрину, які застосовуються у якості інгібіторів ацетилхолінестерази при лікуванні хвороби Альцгеймеру.

де а) $R=R_1=R_2=H$; б) $R_1=Br$, $R=R_2=H$; в) $R=R_1=Br$, $R_2=H$; д) $R=R_1=H$, $R_2=CH_3$

Завдяки наявності імін-єнаміної таутомерії у сполуках **1a-d** вперше було проведено функціоналізацію гідроакридинів акцепторами Міхаєля, такими як N-арилмалеїміди. Реакцію проводили в некаталітичних умовах нагріванням сполуки **1** у ДМСО протягом 4 год при 100–120°C з високими виходами продуктів **2a-c**. Наявність двох хіральних центрів приводить до того, що у реакції утворюється дзеркальна пара діастереомерів у співвідношенні 1:1 (*S,R/R,S*), що доведено за допомогою аналізу рентгеноструктурного дослідження (РСД) [3].

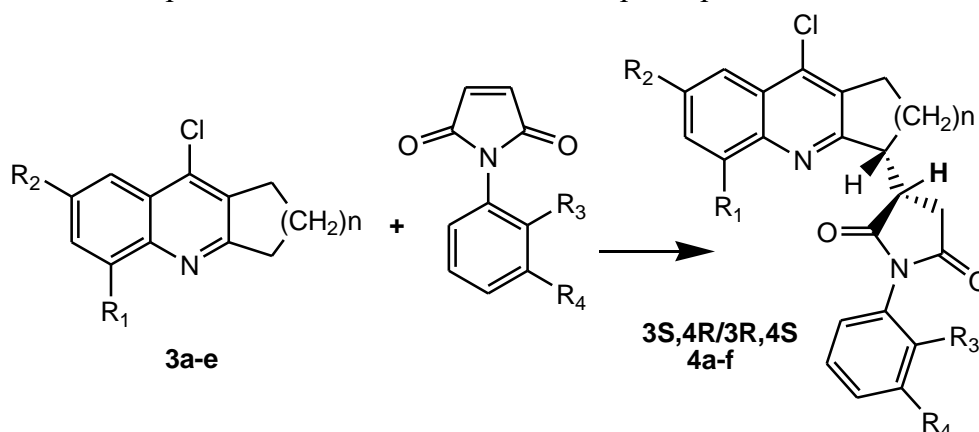

2: а) $R_1=H$, $R_2=H$; б) $R_1=NO_2$, $R_2=H$; в) $R_1=H$, $R_2=NO_2$

Будова сполуки **2c** за даними РСД

Враховуючи як практичне значення гідроакридинів так і новий метод прямого перетворення sp^3 С-Н зв'язку цих сполук, було розширено кількість прикладів ефективної функціоналізації. У результаті реакції хлоракридинів з N-арилмалеїмідами було синтезовано (3*S*/3*R*)-3-[(4*R*/4*S*)-9-хлоро-гідроакридин-4-іл]-1-(N-арил)піролідин-

2,5-діони **4a-f** з хорошими виходами. Будову сполук **4a-f** доведено за допомогою аналізу даних спектрів ЯМР¹H, ЯМР¹³C та мас-спектрометрії

3: a) $n=2$, $R_1=H$, $R_2=Br$; **b)** $n=2$, $R_1=H$, $R_2=CH_3$; **c)** $n=2$, $R_1=CH_3$, $R_2=H$; **d)** $n=3$, $R_1=H$, $R_2=H$

Сполука	n	R1	R2	R3	R4	Вихід, %
4a	2	H	Br	NO ₂	H	90
4b	2	H	Br	H	NO ₂	94
4c	2	H	CH ₃	NO ₂	H	53
4d	2	CH ₃	H	NO ₂	H	49
4e	3	H	H	NO ₂	H	76
4f	3	H	H	H	NO ₂	89

Література

- [1] O. K. Farat, V. I. Markov, S. A. Varenichenko, V. V. Dotsenko, A. V. Mazepa // *Tetrahedron*. – 2015. – Vol. 71. – P. 5554 – 5561.
- [2] Фарат, О.К.; Залізна Е.В.; Варениченко, С.А.; Марков, В.І. *Voprosy khimii i khimicheskoi tekhnologii*. 2020, 1, 92–96.
- [3] Zalznaya, E.V.; Farat, O. K.; Varenichenko, S. A.; Mazepa, A.V.; Markov, V. I. *Tetrahedron Lett*. 2016, 57, 3485–3487.